

DOMSTOLENS DOM

4. februar 1988 *

I sag 157/86,

angående en anmodning, som Irlands High Court i medfør af EØF-Traktaens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Mary Murphy m. fl.

mod

An Bord Telecom Eireann,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikel 119 og artikel 1 i Rådets direktiv 75/117 af 10. februar 1975 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om gennemførelse af princippet om lige løn til mænd og kvinder (EFT L 45, s. 19),

har

DOMSTOLEN,

sammensat af den fungerende præsident, afdelingsformand G. Bosco, afdelingsformændene O. Due og J. C. Moitinho de Almeida, dommerne U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, T. F. O'Higgins og F. Schockweiler,

generaladvokat: C. O. Lenz

justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter der er afgivet indlæg af:

— Mary Murphy m. fl. ved Mary Robinson, SC, og Paul Butler, BL, bistået af Charles B. W. Boyle & Son, solicitors,

* Processprog: Engelsk.

- selskabet An Bord Telecom Eireann ved E. G. Hall, Company Solicitor, bistået af Hugh Geoghegan, SC, og James O'Reilly, BL,
- den irske regering ved Louis J. Dockery, Chief State Solicitor, og J. Hamilton, BL,
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Julian Currall, Kommissionens Juridiske Tjeneste,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 10. november 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse s. d.,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 4. marts 1986, indgået til Domstolen den 30. juni 1986, har Irlands High Court i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikel 119 og artikel 1 i Rådets direktiv 75/117 af 10. februar 1975 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om gennemførelse af princippet om lige løn til mænd og kvinder (EFT L 45, s. 19).
- 2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag, som Mary Murphy og 28 andre kvindelige arbejdstagere har anlagt mod deres arbejdsgiver, selskabet An Bord Telecom Eireann. De omhandlede arbejdstagere, der henhører under fabriksarbejdergruppen (»factory workers«), og hvis arbejde bl. a. består i at adskille, rengøre, smøre og samle telefoner og andet materiel, har rejst krav om aflønning efter samme lønsats som en bestemt mandlig arbejdstager, der arbejder på den samme arbejdsplads som lagerarbejder (»stores labourer«), og hvis arbejde består i at rengøre, indsamle og omdele materiel og dele og i det hele at gå til hånde efter behov.

- 3 Det fremgår af sagen, at en »Equality Officer«, som kravet først var blevet forelagt for i overensstemmelse med den i Anti-discrimination (Pay) Act 1974 fastsatte procedure, fandt, at det af sagsøgerne udførte arbejde ud fra en samlet vurdering havde højere værdi end det arbejde, som vedkommende mandlige kollega udførte, og at det følgelig ikke var »samme arbejde« i den nævnte lovs forstand. Equality Officer fandt herefter allerede af denne grund ikke at kunne henstille, at sagsøgerne skulle aflønnes efter den samme lønsats som deres mandlige kollega, hvorved det ikke var nødvendigt at tage stilling til, om den pågældende lønforskel indebar en forskelsbehandling med hensyn til køn.

- 4 Efter at denne afgørelse var blevet indbragt for og opretholdt af Labour Court, ankede sagsøgerne til High Court på et retsspørgsmål. Mens High Court tiltrådte den fortolkning af Anti-discrimination (Pay) Act, som Equality Officer og Labour Court havde lagt til grund, fandt den det tvivlsomt, om den nationale lovgivning er forenelig med fællesskabsbestemmelserne om lige løn. High Court har herefter udsat sagen og forelagt Domstolen følgende spørgsmål:
 - 1) »Skal det fællesskabsretlige princip om lige løn for samme arbejde fortolkes således, at det kan danne grundlag for et krav om lige løn for arbejde, der har samme værdi, når værdien af det udførte arbejde er højere end værdien af det arbejde, som det søges sammenlignet med?«

 - 2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, ønskes det oplyst om: »Dette beror på bestemmelserne i artikel 1 i Rådets direktiv 75/117/EØF af 10. februar 1975 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om gennemførelse af princippet om lige løn til mænd og kvinder?«

 - 3) I bekræftende fald ønskes det videre oplyst om: »Direktivets artikel 1 gælder umiddelbart i medlemsstaterne?«

- 5 Vedrørende de faktiske omstændigheder i hovedsagen, de relevante fællesskabsbestemmelser samt retsforhandlingernes forløb og de for Domstolen indgivne indlæg

henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Det første spørgsmål

- 6 Ud fra en samlet betragtning af de tre præjudicielle spørgsmål samt henset til det anførte i forelæggelseskendelsens grunde, fremgår det, at det med det første spørgsmål i det væsentlige ønskes klarlagt, om EØF-Traktatens artikel 119 skal fortolkes således, at den også omfatter tilfælde, hvor en arbejdstager, som under henvisning til bestemmelsen søger at gennemføre et krav om lige løn i bestemmelsens forstand, udfører et arbejde af højere værdi end det, der udføres af den, som den pågældende arbejdstager sammenlignes med.
- 7 I henhold til Traktatens artikel 119, stk. 1, skal medlemsstaterne gennemføre og opretholde »princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde«. Det fremgår af Domstolens faste praksis, første gang i dom af 8. april 1976 (Defrenne, 43/75, Sml. s. 455), at denne bestemmelse er umiddelbart anvendelig, navnlig i tilfælde af ulige løn til mænd og kvinder for samme arbejde, som udføres i samme private eller offentlige virksomhed eller tjeneste.
- 8 An Bord Telecom Eireann har gjort gældende, at dette princip ikke omfatter tilfælde, hvor der betales en lavere løn for et arbejde af højere værdi. Til støtte for denne opfattelse har selskabet anført, at ordene »samme arbejde« i artikel 119 ikke kan forstås således, at de også omfatter forskelligt arbejde, idet den modsatte fortolkning vil føre til, at der måtte udbetales den samme løn for arbejde af forskellig værdi.
- 9 Det bemærkes, at Traktatens artikel 119 efter sin ordlyd utvivlsomt alene fastslår, at ligelønsprincippet for mænd og kvinder finder anvendelse, hvor der er tale om samme arbejde eller, som det fremgår af Domstolens faste praksis, arbejde af samme værdi, men ikke for arbejde af forskellig værdi. Når imidlertid henses til, at det nævnte princip indebærer et forbud mod, at arbejdstagere af det ene køn, der udfører et arbejde af samme værdi som det, der udføres af arbejdstagere af det

andet køn, får lavere løn på grundlag af køn, må princippet så meget mere indebære et forbud mod en sådan lønforskel, når den lavere lønnede arbejdstagergruppe udfører et arbejde af højere værdi.

- 10 Den modsatte fortolkning vil føre til, at ligelønsprincippet berøves sin tilsigtede virkning og indhold. Som med rette anført af den irske regering ville en arbejdsgiver i modsat fald let kunne omgå dette princip ved at henlægge yderligere eller mere belastende arbejdsopgaver til arbejdstagere af det ene køn, som han derefter kan give en lavere løn.
- 11 Såfremt det godtgøres, at den i sagen omhandlede forskel i lønniveauet er en forskelsbehandling på grundlag af køn, er Traktatens artikel 119 umiddelbart anvendelig i den forstand, at de berørte arbejdstagere kan støtte ret på bestemmelsen ved domstolene for at opnå ligeløn i bestemmelsens forstand, og således at de nationale domstole er forpligtet til at anvende bestemmelsen som en del af fællesskabsretten. Det tilkommer den nationale domstol under fuld udnyttelse af det skøn, den råder over i henhold til national ret, at fortolke og anvende national lovgivning i overensstemmelse med fællesskabsretten og — såfremt en sådan overensstemmelse ikke kan opnås ad fortolkningsvejen — at lade enhver modstående internretlig forskrift være retligt uvirksom.
- 12 Det første spørgsmål skal af de anførte grunde besvares med, at EØF-Traktatens artikel 119 skal fortolkes således, at den også omfatter tilfælde, hvor en arbejdstager, der vil støtte ret på bestemmelsen for at gennemtvinge et krav om lige løn i dennes forstand, udfører et arbejde af højere værdi end værdien af det arbejde, der udføres af den, som den pågældende sammenlignes med.

Det andet og det tredje spørgsmål

- 13 Det følger af det anførte, at den sag, der er indbragt for den nationale ret, vil kunne afgøres alene på grundlag af en fortolkning af EØF-Traktatens artikel 119. Det er herefter ikke nødvendigt at besvare det andet og det tredje spørgsmål, der vedrører fortolkningen af Rådets direktiv 75/117 af 10. februar 1975.

Sagens omkostninger

- 14 De udgifter, der er afholdt af den irske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Irlands High Court ved kendelse af 4. marts 1986, for ret:

EØF-Traktatens artikel 119 skal fortolkes således, at den også omfatter tilfælde, hvor en arbejdstager, der vil støtte ret på bestemmelsen for at gennemtvinge et krav om lige løn i dennes forstand, udfører et arbejde af højere værdi end værdien af det arbejde, der udføres af den, som den pågældende sammenlignes med.

Bosco	Due	Moitinho de Almeida	Everling
Bahlmann	Galmot	Kakouris	O'Higgins
			Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 4. februar 1988.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident